

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Oscar Lindvall

oscar.lindvall@nuva.fi

044 770 0150

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Mahdollisesti kyllä. Nuorten palveluiden kohdalla järjestämisvastuun siirtyminen maakunnalle voi parantaa nykyistä tilannetta. Lasten ja nuorten palveluissa on tällä hetkellä huomattavia kuntakohtaisia eroja muun muassa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa sekä opiskelijahuoltopalveluissa. Myös paikallisten nuorisovaltuustojen toimintaedellytykset ja resurssit poikkeavat toisistaan laajasti, joka on kuntatasolla eriyttänyt nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia. Uudistus voi parhaassa tapauksessa parantaa alueellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

On myös hyvä, että lain esitöissä on erikseen mainittu, että maakuntien tulisi huomioida maakuntastrategiaa luodessaan nuorten palveluiden kokonaisuus sekä kunnan ja maakunnan palveluiden yhteensovittamisen. Näemme, että se on edellytys sille, että maakuntauudistus ei pirsto nuorten palveluja tai luo uusia esteitä palveluiden piiriin pääsemiselle.

Sote-palveluiden siirto pois kunnista synnyttää kuitenkin riskejä. Sote-palvelut ja nuorten kannalta merkittävät sivistystoimen palvelut järjestettäisiin jatkossa kahden eri toimijan taholla. Tämä on ongelmallista esimerkiksi opiskeluhuollon koulupsykologien ja kuraattorien siirtymisessä maakuntaan. Tällöin luontainen side kouluympäristöön katkeaa. Koulupsykologien ja kuraattoreiden tulisi olla uudistuksen jälkeenkin kuntien vastuulla. Vuorovaikutukseen sote-maakunnan ja kuntatason välillä tulee panostaa ja palvelut eri hallinnon tasoilla yhteensovittaa.

Uudistuksen päälinjat ovat kuitenkin pääasiassa hyvät. Kuten esityksen vaikutusarvioissa kuvataan, sote-palveluiden siirto suurempien järjestäjätahojen vastuulle mahdollistaa palvelujen tarkoituksenmukaisemman ja kustannustehokkaamman tuottamisen sekä perustason, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen nykyistä paremman yhteensovittamisen. Järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille voi parantaa eri alueiden välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Pääosin kyllä. Uuden hallinnon ja päätöksenteon tason tulee taata riittävät ja kuntalain kanssa yhdenmukaiset demokratiaoikeudet sote-maakunnan jäsenille. Esitys parantaa kansanvaltaisuutta siitä näkökulmasta, että maakunnan päätöksentekijät valitaan vaaleilla. Nykytilanteessa esimerkiksi erilaisten kuntayhtymien päätöksenteosta vastanneet valtuutetut on valittu kuntapäätäjien toimesta, jolloin kansanvaltaisuus on ollut vain välillistä. Lisäksi luonnoksessa esitetyt sote-maakuntien jäsenten osallistumisoikeudet ovat pääasiassa kattavia.

Lakiluonnoksessa osallisuutta ja demokratiaa on lähestytty kiitettävän laajasta näkökulmasta. Sote-maakunnan jäseniä osallistetaan ja kuullaan erilaisin keinoin. Lisäksi luonnoksessa on hyvää, että siinä huomioidaan vahvasti eri ryhmien yhdenvertainen asema osallistumisessa, joka vahvistaa demokratiaa ja sote-maakunnan jäsenten välistä yhdenvertaisuutta. On tärkeää, että sote-

maakunnassa edustuksellista demokratiaa tuetaan suoran demokratian keinoin, sillä on olemassa riski, että uudenlaisten vaalien äänestysaktiivisuus jää matalaksi ja, että aktiivisuus eriytyy eri ihmisryhmien välillä. Erityinen riski tämä on nuorten kohdalla, joilla on alhaisempi äänestysaktiivisuus järjestäen kaikissa vaaleissa kuin muilla ikäryhmillä. Sen vuoksi sote-maakunnissa on panostettava erityisesti nuorten osallisuuden kehittämiseen ja äänestysaktiivisuuden tasoon.

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on arvioitava ja kehitettävä vastaamaan sote-maakunnan haasteisiin. Uusi maakuntarakenne vaatii panostuksia demokratiakasvatukseen sekä selkeitä toimia nuorten osallisuuden lisäämiseksi. Maakuntien ei pidä olla suljettu hallinnontaso, vaan osallisuusmyönteinen demokratiatyön mahdollistaja. Erityisen tärkeää on panostaa nuorten osallisuutta edistäviin toimenpiteisiin, jotta nuorilla olisi aito mahdollisuus vaikuttaa uudella hallinnontasolla, sillä jokainen maakunnan päätös vaikuttaa nuoriin. Lisäksi tämä edistää nuorten sitoutumista sote-maakuntaan.

Huolta herättää kuitenkin osallistumiskeinojen pirstaleisuus ja riskinä on, että vaikutusmahdollisuudet tulevat poikkeamaan eri sote-maakuntien välillä. Jokaisen maakunnan tulisi laatia osallisuusohjelma tai sisällyttää sellainen osaksi poikkihallinnollista ohjelmaa. On myös huomioitava, että esitetyt osallistumiskeinot eivät jää vain näennäisdemokraattisiksi. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry pitää hyvänä, että luonnoksessa esimerkiksi linjataan sote-maakunnan neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä, mutta kantaa huolta siitä, että erityisesti suurissa maakunnissa tarvittava määrä kannatusta on suuri (lakiluonnoksen perusteella esimerkiksi Uudellamaalla 48 000 maakunnan asukkaan kannatus). Sote-maakunnan jäsenillä tulee olla mahdollisuus matalan kynnyksen osallistumiseen ja erilaisia kevytosallistumisen keinoja on hyödynnettävä. Sote-maakuntien on myös luotava toimivat puitteet asiakasosallisuudelle sote-palveluissa, jotta maakuntien asukkaat pääsevät vaikuttamaan heidän käyttämiinsä palveluihin. Demokratia on nähtävä sote-maakunnissa laajasti, edustuksellisen ja muiden demokratiakeinojen kattavana yhdistelmänä.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Sote-maakunnan jäsenten osallistumisoikeudet huomioidaan pääasiassa kuntalain hengessä kiitettävällä tavalla. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto kuitenkin näkee, että erityisesti

nuorten kohdalla osallistumisoikeudet jäävät luonnoksessa kuitenkin puutteellisiksi. Liitto pitää hyvänä, että lakiluonnos linjaa maakunnallisten nuorisovaltuustojen perustamisesta sekä niiden toimintaresurssien turvaamisesta. Nykyisellään lakiluonnos ei kuitenkaan takaa maakunnallisille nuorisovaltuustoille puhe- ja läsnäolo-oikeutta maakunnallisiin toimielimiin, vaan sote-maakunta voi puhe- ja läsnäolo-oikeuden halutessaan myöntää. Tämä voi pahimmillaan eriyttää nuorten vaikutusmahdollisuuksia eri maakunnissa. On tärkeää, että maakunnallisten nuorisovaltuustojen vaikutusmahdollisuudet taataan kaikilla päätöksenteon tasoilla. Tästä syystä maakunnallisille nuorisovaltuustoille tulee myöntää puhe- ja läsnäolo-oikeus kaikkiin maakunnallisiin toimielimiin. Nuoret, alle 18-vuotiaat ovat ainoa ryhmä, jotka eivät voi itse asettua ehdolle vaaleissa tai äänestää edustajaansa maakuntavaltuustoon, joten nuorisovaltuuston puhe- ja läsnäolo-oikeus on perusteltua. Lakiluonnoksen 32§ 2 momentissa maakunnallisen nuorisovaltuuston vaikutusmahdollisuuksista linjataan seuraavasti: "Nuorisovaltuuston edustajalle on mahdollista antaa myös läsnäolo- ja puheoikeus toimielinten, kuten esimerkiksi valtuuston ja lautakuntien kokouksiin, mikä parantaa tiedonkulkua ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia." Liitto näkee, että laissa maakunnallisten nuorisovaltuustojen vaikutusmahdollisuudet tulee taata lisäämällä velvoittavuutta lakiesityksen 32§ 2 momenttiin ja linjattava, että sote-maakuntien tulee myöntää läsnäolo- ja puheoikeus maakunnallisille nuorisovaltuustoille maakunnallisiin toimielimiin. Lisäksi on tärkeää, että sote-maakunnan maakunnallisten nuorisovaltuustojen jäsenistön tulee koostua kunnallisten nuorisovaltuustojen tai muiden vastaavien vaikuttajaryhmien jäsenistä. Tällä taataan edustus kaikista kuntatason nuorisovaltuustoista, alueellinen tasa-arvo sekä vuorovaikutus maakunnallisten sekä kunnallisten nuorisovaltuustojen välillä. Lisäksi, kun nuorisovaltuustoja valitaan on tärkeää huomioida eri lapsiryhmien osallistumismahdollisuudet. Maakunnallisille nuorisovaltuustoille tulee tarjota riittävät resurssit vaikuttaa maakunnan hallintoon. Nuorisovaltuustojen tehtäväkenttä sote-maakunnassa määritellään laajaksi ja se ulottuisi kaikkiin toimintoihin, joilla on merkitystä nuorten heidän elinolosuhteidensa ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. On ensisijaisen tärkeää, että nuorisovaltuustojen resurssit ja toimintaedellytykset turvataan. Tämä tarkoittaa, että jokaiselle maakunnalliselle nuorisovaltuustolle tulee myöntää riittävä määräraha toimintaansa. Tämä on maakunnallisten nuorisovaltuustojen itsenäisen toiminnan edellytys, jotta nuorisovaltuustot voivat aidosti tavoittaa laajan sote-maakunnan alueen nuoria ja kuulla heitä. Riskinä on, että maakunnallisten nuorisovaltuustojen mahdollisuuden ylläpitää toimintaansa turvataan näennäisesti, mutta niille ei taata reaalisia mahdollisuuksia toteuttaa niiden tehtäviä ja toimintaa eli toimia linkkinä maakunnan nuorten ja päättäjien välillä sekä tuoda sote-maakunnan päätöksentekoon nuorten ääni. Uudistuksessa on myös huomioitava jo olemassaolevat maakunnalliset nuorisovaltuustot ja tulee välttää päällekkäisten nuorten vaikuttajaryhmien syntymistä. Jo olemassaolevat maakunnalliset nuorisovaltuustot tarjoavat toimivia ratkaisuja ja hyviä käytänteitä, jotka uudistuksessa on otettava huomioon. Tärkeää on myös, että nuoria osallistetaan ja kuullaan laajasti erilaisin keinoin. Nuoret eivät ole yksi kollektiivi, vaan jokaisella nuorella on omat kiinnostuksen kohteet sekä tavat vaikuttaa. Maakuntien tulisi osallistaa ja kuulla nuoria monin erilaisin keinoin ja ottaa käyttöön esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin käytäntöjä, yhteiskehittämistä, kansalaisraateja sekä monipuolisia digitaalisia nuorten kuulemismenetelmiä. Erilaiset kuulemismenetelmät edistävät sote-maakunnan nuorten yhdenvertaisuutta. On myös huomioitava, että monet osallistumiskeinot eivät nykyisin tavoita tehokkaasti nuoria, joten uusia keinoja on rohkeasti kokeiltava. Lisäksi maakuntavaalien kohdalla on olemassa riski, että äänestysaktiivisuus jää matalaksi. Erityisesti tämä riski on olemassa nuorten kohdalla. Maakuntien tulee panostaa demokratiakasvatukseen sekä panostaa erityisesti nuorten osallisuuteen, jotta nuorten äänestysaktiivisuus on muiden ikäryhmien tasolla maakuntavaaleissa.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Esitettyssä mallissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu jakaantuu kuntien ja maakuntien välille, joka asettaa eri hallinnontasolle haasteita. Tämä näkyy erityisesti nuorten palveluissa, kun nuorten kannalta oleelliset sivistyspalvelut ja nuorisotyö ovat jatkossa kuntien vastuulla ja sote-palvelut ja opiskelijahuolto taas maakuntien vastuulla. Sote-maakuntien ja kuntien väliseen yhteistyöhön on panostettava ja ohjattava. Nuorisovaltuustojen kohdalla on tärkeää, että paikallisten ja maakuntatason nuorisovaltuustojen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön panostetaan. Tämä mahdollistetaan esimerkiksi sillä, että maakunnallisten nuorisovaltuustojen jäsenet valitaan

kunnallista nuorisovaltuustoista. Nuorten kuuleminen ja osallistaminen kaikilla hallinnon tasoilla lisää nuorten hyvinvointia.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-
maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän
kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja
terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen
tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien
edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun
palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä
toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy
valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta
huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus
lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla
riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa [Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien verotuloista merkittävä osa siirtyy maakunnille. Toki on myös huomioitava, että samalla osa kuntien menoista siirtyy maakuntien vastuulle, mutta kunnille jää edelleen merkittäviä tehtäviä esimerkiksi sivistystoimen palveluissa. Muutostilanteeseen liittyy selvä riski erityisesti kuntien nuorisotyön toimintaedellytysten kannalta. Verotulojen vähentyessä kuntien on keskityttävä ennen kaikkea lakisääteisten tehtäviensä toteuttamiseen ja vähemmän säädelty kuntien nuorisotyö on mahdollinen leikkauskohde, mikäli rahoituksen tasausjärjestelmä ei riittävästi kompensoi rahoituksen muutosta. Tämä aiheuttaa riskin, että kunnallisesta nuorisotyöstä leikataan ja esimerkiksi paikallisten nuorisovaltuustojen toimintaedellytykset heikkenevät..]

55. Ovatko valtiosuusstandardit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei kantaa

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemysesne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Kivimäki Hanna
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry